

Gegevensuitwisseling

Optimistisch verder op hobbelige weg

Digitale gegevensuitwisseling speelt een belangrijke rol bij samenwerking en communicatie in de zorg. De wil is er, maar de weg blijkt lang en vol hobbels. Toch is er optimisme. Via experimenten en krachtenbundeling worden stappen gezet. Hoe pakken het landelijk actieprogramma Babyconnect en het regioprogramma Precies! – beide aanwezig bij de recente EerstelijnsPartners-bijeenkomst hierover – dit aan?

TEKST: JOSÉ VAN DER WAERDEN FOTO: SUZANNE LIEM

Het landelijke actieprogramma Babyconnect is een door VWS gefinancierd initiatief voor digitale informatie-uitwisseling in de geboortezorg. Zowel tussen zorgverleners onderling als tussen cliënten en zorgverleners. Dorine Veldhuyzen, directeur/bestuurder van Stichting CareCodex, trekt de kar bij Babyconnect.

“In de geboortezorg is informatiedeling een voorwaarde voor goede samenwerking”, licht ze toe. “Een zwangere vrouw kan met veel organisaties en disciplines te maken krijgen: verloskundigen, een gynaecoloog, echoscopist, kinderarts, de kraamzorg, jeugdgezondheidszorg en soms een diëtist of fysiotherapeut. Het is al een hele uitdaging om de eigen automatisering op orde te hebben, laat staan om digitale gegevens met elkaar te delen.”

Zorgverleners zijn geen ict'ers, benadrukt Veldhuyzen, en dat moeten ze ook niet willen. “Als je gegevensuitwisseling gaat inrichten, komt daar ongelooflijk veel bij kijken. Je moet het technisch regelen, maar ook organisatorisch, financieel en juridisch. Wie gaat dat doen en hoe, wie heeft de kennis, wie heeft welke rol?”

Babyconnect faciliteert oplossingen om deze vraagstukken samen op te pakken en tot een goede implementatie te komen. Het actieprogramma onderscheidt vier groepen ‘eindgebruikers’: de zwangere vrouw, individuele zorgprofessionals, zorgorganisaties en partijen rondom onderzoek/wetenschap. “Er is overleg met de eindgebruikers en met andere stakeholders, zoals koepelorganisaties en de NZa. Zij zijn geen onderdeel van de eindgebruikers.”

Inkoopkracht organiseren

Cruciaal is dat digitale systemen met elkaar kunnen ‘praten’, oftewel interoperabel zijn. “Om dat voor elkaar te

krijgen, zijn op veel niveaus afspraken nodig. Uiteindelijk moet je alles op regionaal niveau regelen en implementeren. Maar dan wel zó, dat er tussen de regio's geen grote verschillen in standaarden bestaan. Daarom maken wij, in samenspraak met de eindgebruikers, landelijk afspraken over de specificaties: waar moeten oplossingen aan voldoen, welke informatie is relevant en wanneer, hoe zit het met gebruiksvriendelijkheid, privacy enzovoorts. Door zo'n aanpak kun je ook landelijke afspraken met ict-leveranciers maken en inkoopkracht organiseren.” Dat klinkt logisch, maar eenvoudig is het niet, erkent Veldhuyzen. “Alleen de verloskundige samenwerkingsverbanden (VSV's), die minimaal bestaan uit verloskundepraktijken, ziekenhuizen en kraamzorgorganisaties, kunnen binnen het Babyconnect-programma zelf subsidie aanvragen voor de implementatie van digitale gegevensuitwisseling. Uitgangspunt is dat iedereen in het eigen systeem kan blijven werken. Van de 74 VSV's hebben er in 2019 elf een subsidieaanvraag ingediend. Van het aanvraagtraject zelf is al veel geleerd. In maart sluit

de aanvraagtermijn voor de tweede tranche. Ik verwacht dat dan een grotere groep volgt.”

Zorgen over tempo

Ja, Veldhuyzen maakt zich grote zorgen over het tempo van de ontwikkelingen. Er is alleen geen aanwijsbaar specifiek knelpunt. “Je kunt niet zeggen: als we dit doen, dan versnellen we het. Er zijn veel uitdagingen: de techniek, de kennisopbouw, wetgeving, geld. Daarnaast zijn de regionale samenwerkingsorganisaties (RSO's), die een belangrijke rol spelen bij de regionale infrastructuur, nog niet overal goed ingericht.”

Toch is Veldhuyzen ook optimistisch. “We gaan met alle betrokken partijen steeds meer dezelfde kant op. Het geboortezorgveld kent veel onderlinge strijd, maar op dit vlak worden alle krachten gebundeld. Er is veel dialoog en de politieke wil is er. Ondanks de zoektocht zie ik mooie proeftuinen ontstaan. Ook melden zich nieuwe spelers met goede innovaties. Voor 2020 heb ik een goed gevoel.”

‘We gaan in de geboortezorg steeds meer dezelfde kant op’

Kwetsbare ouderen

Niet alleen de geboortezorg, ook de zorg rondom kwetsbare ouderen wordt gekenmerkt door versnippering. Communicatie is hier “van levensbelang”, stelt Janneke Verhees, consulent Zorgprogramma kwetsbare ouderen en dementie. Ze is in Zuidoost-Brabant betrokken bij

Precies!, het regioprogramma dat zich op ouderen richt. “Bij kwetsbare ouderen is het heel belangrijk dat iedereen over de juiste informatie beschikt. Met één actuele set gegevens, waaronder het zorgplan en de medicatie, kan iedereen veel sneller werken. Nu moet een wijkverpleegkundige soms vier telefoontjes plegen om een bloedsuikeruitslag te achterhalen.”

Optimale digitale gegevensdeling kan bovendien de kans op fouten verminderen, weet Verhees. Uit de praktijk kent ze genoeg voorbeelden van (bijna-)missers die hiermee voorkomen hadden kunnen worden. Variërend van een ongewenste reanimatie tot foutief genoteerde bloedwaarden na een telefonische overdracht.

Ellen Huijbers, huisarts en medisch directeur van zorggroep DOH, is eveneens verbonden aan Precies! Ze schetst wat er nu wel én niet mogelijk is. “Als huisarts registreer ik in het HIS. Daar hangt een keteninformatiesysteem aan vast. Een andere zorgverlener, bijvoorbeeld een diëtiste, kan via dit KIS wel huisartseninformatie inzien maar die niet koppelen aan haar eigen systeem. Ze kan de gegevens wel kopiëren, maar het is nooit *real time* informatie.”

Wat de zorgverleners in Zuidoost-Brabant onder andere parten speelt, is de soms moeizame samenwerking met ict-leveranciers. “Bepaalde zaken zijn al wel mogelijk, maar de leveranciers willen er hun systeem nog niet voor openzetten. Vanuit Precies! zetten we daar nu druk op.” De bijna dertig Precies!-partners willen vooruit en steken in op het optimaal benutten van huidige systemen. Er is onderzocht met welke communicatieplatformen in ons land goede ervaringen zijn. Zo'n platform faciliteert regionale informatiedeling en kan ‘bovenop’ individuele praktijksystemen gebruikt worden. Er start nu een 1-jarige pilot met OZOverbindzorg, winnaar van de Nationale Zorginnovatieprijs 2019. Daarnaast loopt er >>

‘HET IS MAAR ICT’

Bij digitale gegevensuitwisseling moet de mens altijd aan het stuur blijven, is een belangrijke boodschap van Dorine Veldhuyzen.

“Realiseer je: het is maar ICT. De wijsheid zit in de spreekkamer, daar gaat het om. Kwaliteit van zorg zit 'm in wat je met elkaar doet. Ict ondersteunt bij het weghalen van fouten en belemmeringen, maar het lost niets op. Alleen mensen kunnen zaken oplossen. Dus voorkom dat op een andere manier werken niet lukt 'vanwege het systeem'. Of dat iets niet gedaan wordt 'omdat we wachten op aanpassingen in het systeem'. Techniek mag niet de macht krijgen. Dat willen we goed borgen en ook daarom heeft deze ontwikkeling zoveel tijd nodig.”

een project dat zich volledig richt op maximaal gebruik van het Landelijk Schakelpunt (LSP) door huisartsen-(posten) en ziekenhuizen.

Patiënt centraal

Volgens Verhees is de kracht van het communicatieplatform OZOverbindzorg dat de klant, de patiënt dus, centraal staat. Die maakt er actief deel van uit en geeft zijn/haar zorgverleners toestemming om via het platform gegevens te delen. Ook het sociaal domein en naasten, zoals familie of burens, kunnen via het platform communiceren.

Precies! heeft heel 2020 voor de pilot uitgetrokken. Huijbers: "Het wordt een spannend jaar, maar we hebben er veel vertrouwen in. In andere regio's werkt het goed." Het systeem is weliswaar niet ideaal – want informatiedeling in *real time* kan nog steeds niet – maar het wordt gezien als een "goede tussenoplossing" met potentie voor de toekomst. "Mogelijk kan het via koppelingen met praktijksystemen uitgroeien tot een overkoepelend regionaal informatiesysteem. En misschien is dat al voldoende." Ook Huijbers en Verhees hopen op een versnelling van de automatiseringsuitdaging. <<

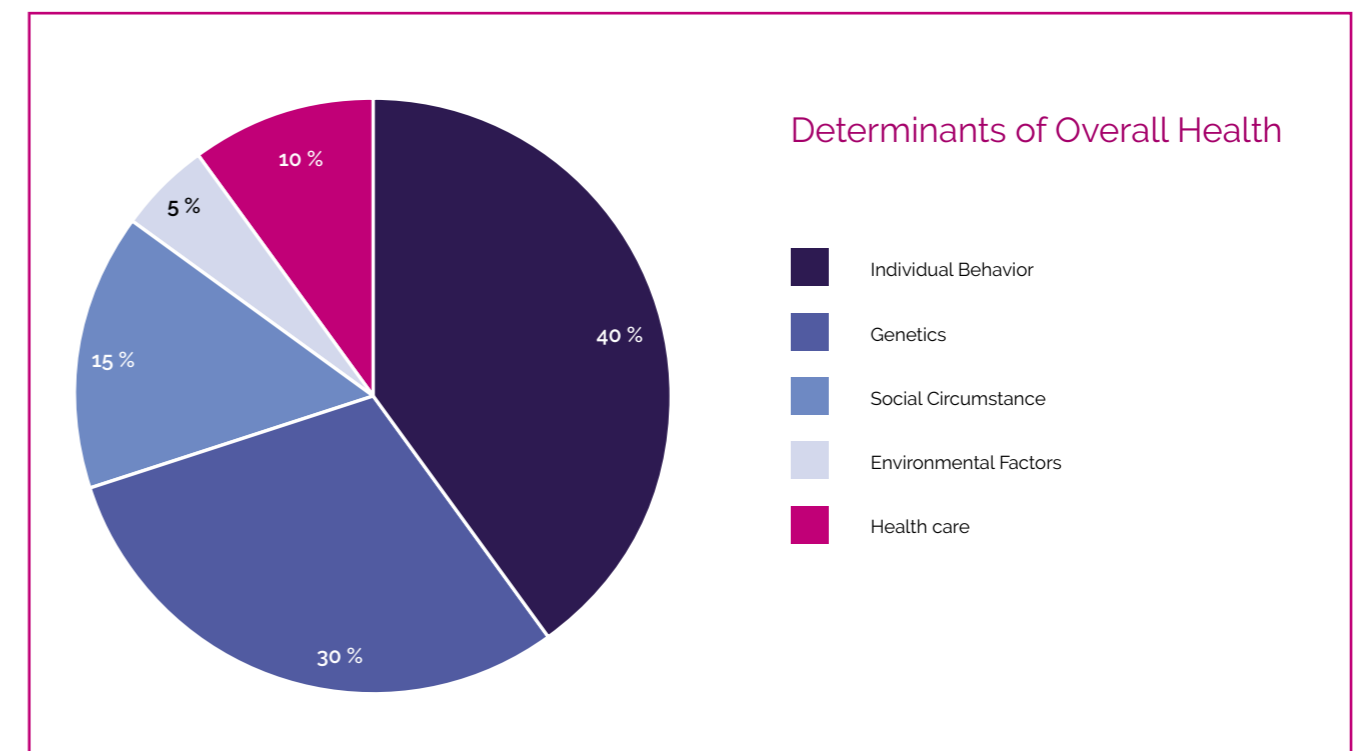
VERSLAG BIJeenKOMST

De aanleiding voor dit artikel is de bijeenkomst die de EerstelijnsPartners – een samenwerking van InEen, LHV, NHG, KNOV, KNGF, KNMP, KNMT, V&VN en Actiz – op 28 november 2019 belegden om met vertegenwoordigers van patiëntorganisaties, (semi-)overheid, zorgverzekeraars en politiek in gesprek te gaan over de ervaren problemen door gebrekkige gegevensuitwisseling in de samenwerking rondom kwetsbare ouderen, zwangere vrouwen en pasgeborenen in de wijk. Veel meer informatie hierover is hier te vinden: <https://ineen.nl/nieuws/2019/12/09/koe-pels-eerstelijnszorg-maak-tempo-met-gegevensuitwisseling-rond-kwetsbare-mensen/>.

Overheidsgeld

'Andere investeringen voor betere gezondheid'

Als we de gezondheid van burgers willen verbeteren, kunnen we wel blijven investeren in zorg, maar de vraag is of dit de beste weg is. Aandacht voor zaken als onderwijs, werk en schone lucht kan veel waardevoller zijn, stelt econoom Michiel Verkoulen van Zorgvuldig Advies.

TEKST: FRANK VAN WIJCK

FOTO: PETER HILZ// HOLLANDSE HOOGTE

De stijgende zorgkosten in de Verenigde Staten maken het voor de overheid moeilijk (ook) te investeren in andere zaken dan gezondheidszorg die de gezondheid van haar burgers kunnen bevorderen, stelde een artikel in het Amerikaanse tijdschrift STAT vorig jaar. Minister van Financiën Wopke Hoekstra waarschuwde recent dat iets soortgelijks ook in Nederland dreigt te gebeuren. Nadenken over de impact van die bewering begint met het bepalen van de determinanten van gezondheid, stelt Michiel Verkoulen. Voor D66 werkt hij met een groep zorgdeskundigen aan een paper over dit onderwerp.

"Naar schatting wordt slechts tien procent van onze gezondheid bepaald door medische zorg, en een veel groter deel door gedrag en socio-economische factoren zoals onderwijs en inkomen. Die wetenschap werpt een relevante vraag op, namelijk of we dan niet relatief gezien te veel geld uitgeven aan klinische zorg en ouderenzorg in Nederland."

Onderwijs en werk

Goede gezondheidszorg is immers niet het enige doel van overheidsbeleid, stelt Verkoulen. Onderwijs, infrastructuur, veiligheid en veel andere zaken behoren ook tot de domeinen waarvoor onze overheid een belangrijke verantwoordelijkheid heeft. "Maar gezondheid is wel >>